

POLITYKA WŁAŚCICIELSKA
PAŃSTWA POLSKIEGO
W OBSZARZE PRZEDSIĘBIORSTW
W LATACH 1989-2023

Dominik Aziewicz

POLITYKA WŁAŚCICIELSKA
PAŃSTWA POLSKIEGO
W OBSZARZE PRZEDSIĘBIORSTW
W LATACH 1989-2023

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2024

Recenzent
dr hab. Henryk Woźniak, prof. em. UG

Redaktor Wydawnictwa
Magdalena Cichowicz-Cieślak

Projekt okładki i stron tytułowych
Weronika Dziurdziewicz

Skład i łamanie
Mariusz Szewczyk

Publikacja sfinansowana ze środków
Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Gdańskiego
oraz Katedry Biznesu Międzynarodowego Wydziału Ekonomicznego
Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-687-6

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

Spis treści

Wstęp	7
1. Polityka właścicielska państwa	11
1.1. Istota polityki właścicielskiej państwa	11
1.2. Przedmiot polityki właścicielskiej	16
1.3. Sektor przedsiębiorstw Skarbu Państwa	19
1.4. Cele polityki właścicielskiej państwa	25
1.4.1. Cele polityki przekształceń własnościowych	25
1.4.2. Cele nadzoru właścicielskiego	31
1.5. Modele i metody prywatyzacji	37
1.6. Modele i metody nacjonalizacji	43
1.7. Modele polityki nadzoru właścicielskiego	45
2. Ewolucja polityki właścicielskiej w Polsce po 1989 r.	51
2.1. Wybrane periodyzacje polityki właścicielskiej w Polsce po 1989 r.	51
2.2. Polityka właścicielska skoncentrowana na prywatyzacji: 1989–2000 r.	53
2.3. Wzrost znaczenia nadzoru właścicielskiego: 2001–2011 r.	70
2.4. Wzrost etatyzmu: 2011–2016 r.	82
2.5. Wygaszenie prywatyzacji i rozszerzanie się domeny państwowej: 2016–2023 r.	86
3. Ekonomia instytucjonalna i teoria praw własności	105
3.1. Istota Nowej Ekonomii Instytucjonalnej	105
3.2. Odniesienie do ekonomii neoklasycznej	106
3.3. Instytucje	110
3.4. Organizacja	116
3.5. Zmiana instytucjonalna	117
3.6. Transakcje i koszty transakcyjne	120
3.7. Kontrakty	126
3.8. Teoria agencji	129
3.9. Teoria Praw Własności	131

4. Polityka nadzoru właścicielskiego w ujęciu Nowej Ekonomii	
Instytucjonalnej	137
4.1. Instytucje nadzoru właścicielskiego Skarbu Państwa	137
4.1.1. Formalne instytucje nadzoru właścicielskiego	
Skarbu Państwa	137
4.1.2. Nieformalne instytucje nadzoru właścicielskiego	
Skarbu Państwa	140
4.2. Problem kosztów transakcyjnych w nadzorze właścicielskim	
Skarbu Państwa	144
4.3. Problem agencji w nadzorze właścicielskim Skarbu Państwa	148
4.4. Nadzór właścicielski w świetle teorii praw własności	152
5. Polityka przekształceń własnościowych w ujęciu Nowej Ekonomii	
Instytucjonalnej	157
5.1. Przekształcenia własnościowe jako zmiana instytucjonalna	157
5.2. Instytucje polskich przekształceń własnościowych	160
5.3. Przekształcenia własnościowe w ujęciu teorii transakcji i kosztów	
transakcyjnych	163
5.4. Problem agencji w polityce przekształceń własnościowych	167
5.5. Przekształcenia własnościowe w świetle teorii praw własności	171
Zakończenie	177
Bibliografia	185
Streszczenie	197
Abstract	199
Spis tabel	201
Spis rysunków	202